

**”Mahdollistaminen tehdyn rikoksen sovittamiseen
yleishyödyllisenä työnä.”**

Kanta-Hämeessä toimivien yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemuksia
palvelupaikkana toimimisesta

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomi (AMK)

Kevät 2023

Pinja Pärssinen

Sosionomi (AMK)

Tekijä Pinja Pärssinen

Työn nimi ”Mahdollistaminen tehdyn rikoksen sovittamiseen yleishyödyllisenä työnä”
Kanta-Hämeessä toimivien yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemuksia
palvelupaikkana toimimisesta

Ohjaaja Tuomas Tamminen

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Tämän laadullisen opinnäytetyön tarkoituksena oli kuulla Kanta-Hämeessä toimivien yhdyskuntapalvelupaikkojen motivaatiotekijöistä palvelupaikkatoimintaan, tarkoituksena oli kuulla heidän kokemuksiaan yhteydenpidosta Hämeen yhdyskuntaaseuraamustoimiston kanssa sekä kuulla, onko heillä kehitysehdotuksia yhteistyön parantamiseksi Hämeen yhdyskuntaaseuraamustoimiston kanssa. Tutkimuksen tavoitteena oli saada selville palvelupaikkojen motivaatiotekijöitä palvelupaikkana toimimiseen, palvelupaikkojen kokemuksia yhteydenpidosta Rikosseuraamuslaitoksen kanssa sekä palvelupaikkojen yhteistyötä koskevat kehitysehdotukset Hämeen yhdyskuntaaseuraamustoimiston tietoon. Opinnäytetyön tilaajana toimi Hämeen yhdyskuntaaseuraamustoimisto ja opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää palvelupaikkayhteistyön kehittämiseksi.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, jossa laadullinen aineisto kerättiin avoimien kysymyksien avulla. Kysely teetettiin Kanta-Hämeen alueella toimiville yhdyskuntapalvelupaikoille sähköisenä Webropol-kyselynä loppuvuodesta 2022. Kyselystä saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysin menetelmin tutkimuskysymyksen mukaisesti ja analyysin avulla etsittiin vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat palvelupaikkojen suurimmiksi motivaatiotekijöiksi palvelupaikkatoimintaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen, lisäresurssien saamisen sekä avun antamisen tuomitulle. Palvelupaikat olivat osin tyytyväisiä yhteydenpitoon Hämeen yhdyskuntaaseuraamustoimiston kanssa mutta toivoivat yhdyskuntaaseuraamustoimiston työntekijöiltä enemmän käyntejä palvelupaikoilla sekä ajankohtaisista asioista uutisoimista sähköpostin välityksellä. Palvelupaikat toivat esiin tarvetta kehittää yhteistyötä Hämeen yhdyskuntaaseuraamustoimiston kanssa sekä toivat esiin tarpeen koulutukselle sekä yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeisille loppukeskusteluille.

Avainsanat Laadullinen tutkimus, yhdyskuntapalvelu, yhdyskuntapalvelupaikat,
yhdyskuntaaseuraamukset

Sivut 25 sivua ja liitteitä 4 sivua

Degree Programme in Social Services

Author Pinja Pärssinen

Subject "Enabling the atonement of the committed crime as community service work."
Experiences of the community service places operating in Kanta-Häme from
working as a community service place

Supervisors Tuomas Tamminen

Abstract

Year 2023

The aim of this qualitative thesis was to explore the motivational factors of the community service places operating in Kanta-Häme, to hear their experiences of communicating with the community sanctions office of Häme, and to find out if they have any development suggestions to improve the cooperation with the community sanctions office. The thesis was commissioned by the community sanctions office of Häme, and the thesis results can be used in order to develop the cooperation between the community service places and the community sanctions office of Häme.

The material for the thesis was collected using a semi-structured questionnaire, in which the qualitative material was collected with the help of open-ended questions. The survey was sent to the community service places operating in the Kanta-Häme area as an electronic Webropol survey at the end of 2022. The material obtained from the survey was analyzed using content analysis methods to find answers to each research question.

The results of the thesis show that the main motivational factors for the community service places are social influence, obtaining additional resources, and helping the convicted. The service locations were partly satisfied with the communication with the community sanctions office of Häme, but they hoped for more visits from the community sanctions officers to the community service places and news about current issues via e-mail. Community service places brought up the need to develop cooperation with the community sanctions office of Häme and the need for training and final discussions after completing the community service.

Keywords Community sanctions, community service, community service places, qualitative research

Pages 25 pages and appendices 4 pages

Sisälllys

1	Johdanto	1
2	Rikosseuraamuslaitoksen Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto	2
3	Yhdyskuntapalvelu	3
3.1	Yhdyskuntapalvelu rangaistusmuotona	3
3.2	Yhdyskuntapalvelupaikat	4
3.3	Palvelupaikkaa koskevat velvollisuudet	6
4	Osallisuus, toimijuus ja kuntoutus yhdyskuntapalvelussa	7
4.1	Osallisuus ja toimijuus	7
4.2	Kuntoutus	8
5	Opinnäytetyön toteutus	9
5.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	9
5.2	Laadullinen tutkimus	10
5.3	Aineistonhankinta ja aineiston analysointi	11
6	Opinnäytetyön tulokset	12
6.1	Motivaatiotekijät palvelupaikkana toimimiseen	14
6.2	Palvelupaikkojen kokemus yhteistyöstä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa ...	16
6.3	Yhteistyön kehittäminen	18
7	Johtopäätökset	19
8	Opinnäytetyön eettisyys ja kestävyys	21
9	Pohdinta	21
	Lähteet	24

Kuvat, taulukot ja kaavat

Kuva 1. Aineiston analysointiprosessi sisällönanalyysin menetelmin

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden palvelupaikkojen toimijat

Kuva 3. Palvelupaikkana toimimisen pituus

Kuva 4. Perehdytyksen ja tuen sekä yhteydenpidon alaluokat

Liitteet

Liite 1. Aineistohallinnan suunnitelma

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Saatekirje

1 Johdanto

Yhdyskuntapalvelu on rangaistus, joka voidaan tuomita enintään 8 kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijaan, mikäli syytetty suostuu yhdyskuntapalveluun ja hänen oletetaan selviytyvän yhdyskuntapalvelusta. Rikosseuraamuslaitos laatii syyttäjän pyynnöstä seuraamusselvityksen, jossa arvioidaan syytetyn mahdollisuuksia suoriutua yhdyskuntapalvelusta. (Suomi.fi, 2021) Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston viranomaiset valitsevat yhdyskuntapalvelun suorittajille sopivat yhdyskuntapalvelupaikat. Palvelupaikkana voi toimia kunta, kunnan ostopalveluita tuottava palveluntuottaja, valtio, yhdistys, seurakunta tai jokin muu voittoa tavoittelematon yhteisö. (Rikosseuraamuslaitos, 2020b)

Opinnäytetyössä tutkin yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemuksia yhdyskuntapalvelupaikkana toimimisesta. Tutkimusidea syntyi harjoittelun aikana Rikosseuraamuslaitoksella Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston Hämeenlinnan toimipisteellä. Harjoitteluni aikana huomasin, että uusien palvelupaikkojen saaminen oli hankalaa ja aktiivisesti toimivien palvelupaikkojen mahdollisuudet ottaa yhdyskuntapalvelun suorittajia oli heikentynyt. Yhdyskuntaseuraamustoimiston rikosseuraamustyöntekijöiden toimenkuvaan kuuluu esimerkiksi yhdyskuntapalveluun tuomittujen palvelupaikan etsiminen sekä yhteistyö palvelupaikkojen kanssa. Idea opinnäytetyöstä tuli siitä, onko palvelupaikoilla jotain erityistä syytä olla ottamatta yhdyskuntapalvelua suorittavia. Ovatko syitä mahdollisesti esimerkiksi koronapandemia, huonot kokemukset, perehdytyksen puute, työtehtävien vähyyss tai ennakkoluulot?

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää palvelupaikkojen motivaatiotekijöitä toimia palvelupaikkana, kuulla palvelupaikkojen kokemuksia yhteydenpidosta Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa sekä kuulla palvelupaikkojen näkemyksiä yhteistyön kehittämisestä Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston ja palvelupaikkojen välillä tulevaisuudessa. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston toimintatapojen ja palvelupaikkayhteistyön parantamiseksi.

2 Rikosseuraamuslaitoksen Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto

Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoviranomainen. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on osaltaan ehkäistä uusintarikollisuutta ja lisätä yhteiskunnan turvallisuutta.

Rikosseuraamuslaitoksen toiminta on säädetty laissa, laki Rikosseuraamuslaitoksesta ja asetus Rikosseuraamuslaitoksesta. (Rikosseuraamuslaitos, 2020a) Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on erilaisten rangaistusten täytäntöönpano ja valvonta. Täytäntöönpano tulee toteuttaa siten, että tuomittujen valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan lisätään, edistetään heidän elämänhallintaansa ja sijoittumistaan yhteiskuntaan. (Laki Rikosseuraamuslaitoksesta 221/2022 § 2, § 3)

Opinnäytetyön tilaajana toimii Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Yhdyskuntaseuraamustoimistot vastaavat yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta omilla toimialueillaan. Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto on osa Hämeenlinnan rikosseuraamuskeskusta. Hämeenlinnan rikosseuraamuskeskukseen kuuluvat Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, Vanajan vankila sekä Hämeenlinnan vankila. Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimistolla on kaksi toimipaikkaa, Hämeenlinnassa sekä Lahdessa. Hämeenlinnan yhdyskuntaseuraamustoimiston toimipaikassa työskentelee noin seitsemän henkilöä. Hämeenlinnan toimiston virkamiehet vastaavat Kanta-Hämeen alueen yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta. (Rikosseuraamuslaitos, 2023a) Lahden toimipaikassa työskentelee noin kahdeksan henkilöä. Lahden toimipaikan virkamiehet vastaavat yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanoista Päijät-Hämeen alueella. (Rikosseuraamuslaitos, 2023b)

Rikosseuraamuslaitoksella oli 2021 vuonna yhdyskuntapalveluasiakkaita päivittäin keskimäärin 1249. Työttömien osuus yhdyskuntapalvelua suorittavista on ollut vuonna 2021 56 % (Rikosseuraamuslaitos, 2021). Rikosseuraamuslaitoksen 1.9.2022 sisäisen tiedotteen mukaan Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimistossa on 1.9.2022 on ollut yhteensä 112 yhdyskuntapalvelutoimeenpanoa, joista 58 on suorituksessa. Näistä 112

yhdyskuntapalvelutoimeenpanosta 49 on Hämeenlinnan toimiston osuus ja 63 Lahden toimipaikan osuus. (Rikosseuraamuslaitos, 2022)

3 Yhdyskuntapalvelu

Yhdyskuntaseuraamukset ovat vapaudessa suoritettavia rangaistuksia.

Yhdyskuntaseuraamuksen tavoitteena on rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tukea tuomittua hänen sosiaalisen selviytymisensä edistämiseksi ja lisätä hänen valmiuksiaan elää rikoksetonta elämään (Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 400/2015 § 2) ja yhdyskuntapalvelu sisältää tuomitun valvontaa, velvollisuuksia, kieltoja ja muita ehtoja sekä toimintaa, joka määrittellään tuomitun tarpeiden ja olosuhteiden sekä yhteiskunnan turvallisuuden edellyttämällä tavalla (Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 400/2015 § 3).

3.1 Yhdyskuntapalvelu rangaistusmuotona

Yhdyskuntapalvelu on rangaistusmuoto, johon voidaan tuomita enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijaan. Yhdyskuntapalvelua voidaan tuomita vähintään 14 tuntia ja enintään 240 tuntia vankeusrangaistuksen sijaan tai ehdollisen vankeusrangaistuksen oheisrangaistuksena enintään 120 tuntia. Yhdyskuntapalvelu on valvonnan alaisuudessa tehtävää palkatonta työtä. (Rikosseuraamuslaitos, 2020b)

Yhdyskuntapalvelu on ollut käytössä Suomessa rangaistusmuotona ensin alueellisena kokeiluna vuoden 1991 alusta alkaen ja huhtikuun alusta 1994 alkaen valtakunnallisena kokeiluna. Yhdyskuntapalvelu rangaistusmuotona vakiintui vuoden 1997 alusta, jolloin laki yhdyskuntapalvelusta tuli voimaan. Tällöin rikoslain kokonaisuudistuksen tavoitteena on ollut vankeusrangaistuksen käytön vähentäminen ja yhdyskuntapalvelu nähtiin keinona tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Yhdyskuntapalvelun taustalla on ajatus, että rangaistuksen passiivisen suorittamisen sijaan rikoksentekijän mahdollisuutta selviytyä yhteiskunnassa edistettäisiin ja rikoksentekijän omaa vastuuta korostettaisiin. Verrattuna vankeusrangaistukseen, joka eristäisi rikoksentekijän normaalista yhteiskunnasta, laitostaa, vahvistaa sitoutumista alakulttuureihin ja usein lisää tuomitun yhteiskuntavastaisia

asenteita, yhdyskuntapalveluun tuomittu olisi normaalissa yhteiskunnassa mukana, perhesuhteet eivät katkeaisi ja tuomitun olisi mahdollista säilyttää työpaikka. (Mustajoki. 2004)

Rikosseuraamuslaitos laatii syyttäjän pyynnöstä seuraamusselvityksen oikeudenkäyntiä varten. Mikäli syyttäjä ei ole selvitystä pyytänyt, on syytetyllä tai hänen asiamiehellään mahdollisuus ottaa itse yhteyttä yhdyskuntaseuraamustoimistoon ja tehdä aloite selvityksen laatimisesta. Seuraamusselvityksessä selvitetään henkilön edellytykset ja valmiudet suoriutua yhdyskuntapalvelusta. Epäilty kutsutaan seuraamusselvitystä varten haastatteluun. Haastattelulla pyritään kartoittamaan epäillyn elämäntilannetta sekä motivaatio yhdyskuntapalvelun suorittamiseen. Selvityksessä voidaan tarvittaessa kartoittaa myös yhdyskuntapalvelun suorittamista tukevia palveluita. Yhdyskuntapalvelu aikataulutetaan alkuperäisen vankeusrangaistuksen pituiselle ajanjaksolle, yleensä yhteensä kahdeksan tuntia viikossa kahdelle päivälle jaettuna. Yhdyskuntapalveluun soveltuvaksi katsotulle henkilölle tehdään rangaistusajan suunnitelma, joka sisältää palvelupaikan tiedot, suorittamisen aikataulut sekä yhdyskuntapalvelun ehdot. Yhdyskuntapalvelun ehtoina on rangaistusajan suunnitelman sekä aikataulujen noudattaminen täsmällisesti. Tuomitulle voidaan antaa varoitus, mikäli hän rikkoo laissa säädettyjä velvollisuuksia (Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 400/2015 § 21). Mikäli rikkomus on ollut vähäinen, voidaan tuomitulle antaa myös huomautus. Törkeästä rikkomuksesta, kuten palvelupaikalle meneminen päihtyneenä, voi seurata yhdyskuntapalvelun keskeytyminen ja ilmoitus syyttäjälle. Syyttäjän esityksestä tuomioistuin voi muuntaa jäljelle jäävän tuomion vankeudeksi. (Rikosseuraamuslaitos, 2020b)

3.2 Yhdyskuntapalvelupaikat

Yhdyskuntapalvelua suoritetaan erilaisilla palvelupaikoilla. Palvelupaikkoina voi toimia kunta, kunnan ostopalveluna toimiva yritys, valtio, yhdistys tai säätiö, seurakunta tai jokin muu voittoa tavoittelematon yhteisö. Työ yhdyskuntapalvelussa on vapaa-ajalla tehtävää palkatonta työtä. Työtehtävät ovat yleishyödyllisiä, avustavia tehtäviä, jotka vaihtelevat palvelupaikoittain. Suorituspaikan päättää yhdyskuntaseuraamustoimisto asiakkaan toiveita ja kykyjä huomioiden. (Rikosseuraamuslaitos, 2020b) Yleisiä palvelupaikkoja ovat esimerkiksi

erilaiset palvelukodit, löytöeläinkodit, kunnan kunnossapidosta vastaavat toimijat, hevostallit ja seurakunnat. Palvelupaikoille ei makseta yhdyskuntapalvelun suorittajasta rahallista korvausta, mutta he saavat suorittajan työpanoksen suoritusajalta.

Yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijät etsivät erilaisia palvelupaikkoja oman toimialueensa alueelta jatkuvasti, jotta kaikille yhdyskuntapalveluun tuomituille henkilöille löytyisi paikka, jossa suorittaa yhdyskuntapalvelu. Asiakkaat yhdyskuntaseuraamustoimistolla voivat asua missä päin toimialuetta tahansa ja tällöin palvelupaikkojakin tulee olla koko toimialueen alueella. Tarve on myös erilaisille palvelupaikoille, jotta erilaisissa elämäntilanteissa olevat suorittajat pystyvät palvelun suorittamaan. Arkena töissä käyvillä suorittajilla voi olla mahdollisuus suorittaa vain viikonloppuisin yhdyskuntapalvelua. Laki vaatii yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon viipymättä, mutta joissakin tilanteissa, mikäli sopivaa palvelupaikkaa ei löydy, voi suorittamisen aloittaminen viivästyä. (Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, n.d.)

Koska palvelupaikkojen tulee olla voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä, kansalaisyhteiskunnan merkitys korostuu yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanossa. Kansalaisyhteiskunnassa kansalaiset järjestävät itse vapaaehtoisesti toimintaa ja palveluja itselleen sekä muille. Ihmiset osallistuvat kansalaisyhteiskunnan toimintaan halusta vaikuttaa, osallistua, oppia ja auttaa. Toimintaa määrittää osallistujat itse. Kansalaistoiminta tuo elämään sisältöä, uusia ihmisiä sekä yhteisöllisyyttä. Lähtökohtana on tasavertaisuus sekä hyvyys ihmiselle ja yhteisölle. Kansalaisyhteiskuntaa ei rasita viralliset velvollisuudet ja vastuut toisin kuin julkista sektoria ja yksityistä sektoria. Se pystyy muokkaamaan toimintaansa ihmisten toiveisiin ja tarpeisiin. (Harju, 2020) Kansalaisyhteiskunta on avainasemassa yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon ja suorittamisen toteutumisessa. Ihmisten halu auttaa ja olla mukana yhdyskuntaseuraamusten toteutumisessa ovat tärkeitä ja kriittisiä yhdyskuntapalvelun toteutumiseksi, ja siksi opinnäytetyö tehdään palvelupaikkojen näkökulmasta.

Palvelupaikat ovat usein myös sellaisia toimijoita, jotka toteuttavat kuntouttavaa työtoimintaa. Kunnat maksavat toimijoille korvauksen kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, jolloin yhdyskuntapalvelun toteuttaminen voi jäädä mahdolliselle

palvelupaikalle toissijaiseksi. Liisa Eloranta on tehnyt aiheesta opinnäytetyön vuonna 2012, jossa ilmenee, että kuntouttavasta työtoiminnasta saatava ohjauspalkkio on ratkaiseva tekijä työntekijän valinnassa (Eloranta, 2012). Tämä ”kilpailuasetelma” on noussut ongelmaksi myös Kanta-Hämeessä olevilla palvelupaikoilla.

3.3 Palvelupaikkaa koskevat velvollisuudet

Palvelupaikkojen kanssa tehdään palvelupaikkasopimus ennen suorittajan sijoittamista. Palvelupaikka myös perehdytetään palvelupaikkana toimimiseen. Toimiminen palvelupaikkana tuo palvelupaikalle omat velvollisuutensa. Palvelupaikalla tulee olla nimetty yhdyshenkilö, jonka tehtävänä on toimia yhdyshenkilönä palvelupaikan, palvelua suorittavan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston välillä. Yhdyshenkilön tulee opastaa ja tukea suorittajaa hänen työtehtävissään. Mikäli suorittaja rikkoo palveluehtojaan, tulee yhdyshenkilön ilmoittaa niistä yhdyskuntaseuraamustoimistoon tai mikäli suorittajan palvelutehtävissä tulee muutoksia. Palvelupaikan velvollisuus on perehdyttää suorittaja työtehtäviin, työolosuhteisiin, työvälineisiin sekä turvallisiin työtapoihin. Palvelupaikan on myös tarjottava suorittajalle työtehtäviin vaadittavat suojaimet ja apuvälineet. (Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, n.d.)

Yhdyskuntaseuraamustoimisto voi antaa palvelupaikan yhdyshenkilölle palvelun suorittamiseksi välttämättömiä tietoja kuten suorittajan henkilötiedot, yhdyskuntapalvelun pituuden, suorittajan kyvyt erilaisiin työtehtäviin sekä mikäli terveydentilassa on joitakin esteitä tai haittoja, jotka voivat hankaloittaa tiettyjä työtehtäviä. Tietoja rikoksesta yhdyskuntaseuraamustoimisto ei voi antaa. Palvelupaikalla on oikeus vaikuttaa palvelun suorittajan valintaan sekä mahdollisuus asettaa ehtoja koskien palvelun suorittajan tekemää rikosta. Esimerkiksi mikäli palvelupaikkana olisi hoitokoti, jossa käsitellään erilaisia lääkkeitä, voi palvelupaikka rajata pois huumausainerikoksista tuomitut suorittajat. Palvelupaikkoja koskee salassapitovelvollisuus suorittajaa koskevissa asioissa eikä hänen tuomiostaan saa keskustella ylimääräisten henkilöiden kanssa, ellei suorittaja itse anna siihen lupaa. Tämä voi tuottaa ongelmia joillakin palvelupaikoilla, joissa on esimerkiksi vapaaehtoisia työntekijöitä tai kuntouttavassa työtoiminnassa olevia, joita koskee eri säännöt ja uteliaisuus suorittajan erilaisiin sääntöihin voi herättää kysymyksiä. (Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, n.d.)

Yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamies varmistaa suorittajan tulleen palvelupaikalle sovittuna ajankohtana joko puhelimitse tai käymällä paikan päällä. Palvelupaikan tulee ilmoittaa puhelinnumero, josta yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamies saa yhteyden ennalta sovittuun henkilöön, jolta varmistetaan suorittajan olevan paikalla. (Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, n.d.)

4 Osallisuus, toimijuus ja kuntoutus yhdyskuntapalvelussa

Tässä luvussa esitellään osallisuus, toimijuus sekä kuntoutus yhdyskuntapalvelun näkökulmasta. Osallisuutta ja toimijuutta voidaan tarkastella yhdyskuntapalvelun suorittajan näkökulmasta sekä yhdyskuntapalvelupaikkojen näkökulmasta.

4.1 Osallisuus ja toimijuus

Osallisuus on kuulumista yhteisöön tai osallistumista yhteisössä tai yhteiskunnassa, joka saa aikaan tunteen yhteydestä muihin, kokemuksen omasta merkityksellisyydestä ja tietoisuuden mahdollisuuksista saada aikaan muutosta. Osallisuus toteutuu ihmisen ja yhteisön sekä ihmisen ja yhteiskunnan välisessä suhteessa, kun ihminen toimii osana ja kokee olevansa yhteisöä tai yhteiskuntaa. Osallisuuden toteutuminen vaatii yhteisön, johon kuulua. (Nivala, 2021) Yhteiskunnallisella tasolla osallisuudella tarkoitetaan mahdollisuuksien ja oikeuksien toteutumista ja ihmisten välistä vastavuoroisuutta. Yhteiskunnan rakenteilla ja kuntien palveluilla, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluilla ja työllisyyspalveluilla, on tärkeä rooli osallisuuden edistämässä. Myös muut toimijat ovat tärkeitä osallisuuden vahvistamisessa, kuten harrastukset, yhdistykset ja järjestöt. Kansalaisten aktiivisuuden tukeminen ja yksilön toimijuuden vahvistaminen on osa osallisuuden edistämistä. (THL, 2020)

Osallisuus ja toimijuus yhdyskuntapalveluun yhdistettynä voi tarkoittaa yhdyskuntapalvelun suorittajan osallisuutta ja toimijuutta palvelupaikalla tehtäviin työtehtäviin ja yhteisöön. Opinnäytetyö kuitenkin käsittelee palvelupaikkojen kokemuksia ja motivaatiota toimia palvelupaikkoina, joten näkökulma opinnäytetyöhön on palvelupaikan kokema osallisuuden ja toimijuuden tunne yhdyskuntapalvelupaikkana toimiessa.

4.2 Kuntoutus

Työ yhdyskuntapalvelun saamiseksi osaksi seuraamusjärjestelmää aloitettiin 1980-luvulla rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Uudistusta valmisteli Yhdyskuntapalvelutoimikunta sekä Yhdyskuntapalvelun suunnitteluryhmä. Niiden laatimissa mietinnöissä yhdyskuntapalvelun tavoitteeksi asetettiin muun muassa tuomitun sosiaalisen toimintakyvyn lisääminen. Sosiaalisella toimintakyvyllä tarkoitettiin arkipäiväisen elämän toiminnoista selviytymistä, kuten asumisesta, työstä, harrastuksista, ihmissuhteista ja yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Sosiaalinen toimintakyky on rinnastettavissa elämänhallintaan. Yhdyskuntapalvelun odotetaan toimivan positiivisesti elämänhallinnan kannalta, sillä tuomittu joutuu kontrolloimaan ja organisoimaan omaa ajankäyttöään. (Linderborg, 2003, s. 14)

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tukea sosiaalisen toimintakyvyn parantamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Myös laissa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (400/2015) § 2:ssä määritellään yhdyskuntaseuraamusten tavoitteeksi tukea tuomittua hänen sosiaalisen selviytymisensä edistämiseksi sekä lisätä hänen valmiuksiaan elää rikoksetonta elämää.

Kuten aiemmin on mainittu, monet kuntouttavaa työtoimintaa tuottavat paikat toimivat myös yhdyskuntapalvelupaikkoina. Yhdyskuntapalvelussa ja kuntouttavassa työtoiminnassa on monia samankaltaisuuksia. Yhdyskuntapalvelu on rikosseuraamus ja rangaistusmuoto, mutta yhdyskuntapalvelulla on myös sosiaalisesti kuntouttava tarkoitus. Eloranta (2012) on opinnäytetyössään verrannut yhdyskuntapalvelun eroja ja yhteneväisyyksiä. Kuntouttava työtoiminta voi tulla ajankohtaiseksi henkilöllä, joka on saattanut syrjäytyä työelämästä työkyvyttömyyden, sosiaalisten ongelmien tai päihteiden käytön vuoksi. Nämä asiat ovat sellaisia, jotka voivat altistaa myös rikoksille. Yhdyskuntapalvelua suunniteltaessa, on selvitettävä henkilön edellytykset suorittaa pitkäjänteinen ja elämänhallintakykyä vaativa rangaistus. Samankaltainen selvitys, aktivointisuunnitelma, tehdään myös henkilölle, jonka kohdalla kuntouttavaa työtoimintaa suunnitellaan. Lähtökohdiltaan yhdyskuntapalvelu ja kuntouttava työtoiminta ovat kuitenkin erilaiset. Yhdyskuntapalvelu on rangaistus ja

kuntouttava työtoiminta työvoimapolitiittinen toimenpide. Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena on edistää henkilön sosiaalisia taitoja, motivaatiota ja elämänhallintaa siihen pisteeseen, että hän voisi mahdollisesti työllistyä tai hakeutua opintoihin.

Yhdyskuntapalvelun suoritettuaan henkilö on sovittanut tekonsa yhteiskunnalle.

Parhaimmillaan yhdyskuntapalvelu voi osoittautua muutosmotivaatioprosessiksi.

Yhdyskuntapalvelusta suoriutuminen voi olla sosiaalisten taitojen ja työ- ja toimintakyvyn kannalta onnistuminen ja lisätä muutosmotivaatiota.

5 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön idea tuli harjoittelussa keväällä 2022 Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Työntekijät ilmaisivat huolensa palvelupaikkojen vähyydestä ja miettivät, mikä on johtanut tilanteeseen. Mietin itse, mitkä asiat motivoivat palvelupaikkoja tarjoamaan palvelupaikkaa yhdyskuntapalveluun tuomituille ja onko palvelupaikkojen niukkuudessa kyse yhteistyöhön liittyvistä ongelmista. Kevät 2022 oli aikaa, jolloin koronapandemiaan liittyvät rajoitukset olivat vielä voimassa, mikä voi olla osasyynä palvelupaikkojen hankalaan saatavuuteen tuona aikana. Opinnäytetyön tutkimusta rajasin palvelupaikkojen motivaatioon ja yhteistyöhön Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa, jolloin tutkittavina aiheina olisivat nimenomaan motivaatio ja yhteistyö. Tulosten avulla Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto voisi tehdä tarpeen mukaisia parannuksia yhteistyön kehittämiseksi.

Opinnäytetyön aihe sovittiin yhdessä Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa ja opinnäytetyösopimus allekirjoitettiin 25.4.2022. Koska tutkimukseni käsittelisi yhdyskuntapalvelupaikkoja eikä tuomittuja tai Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaa, ei minun tarvinnut hakea erillistä tutkimuslupaa opinnäytetyötäni varten.

5.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön avulla on tarkoitus selvittää yhdyskuntapalvelupaikkojen motivaatiotekijöitä palvelupaikkana toimimiseen, palvelupaikkojen kokemuksia yhteydenpidosta palvelupaikkojen ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä sekä selvittää palvelupaikkojen

kehittämisideoita palvelupaikkojen ja Rikosseuraamuslaitoksen väliseen yhteistyöhön. Rikosseuraamuslaitoksella tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä Kanta-Hämeen alueella toimivaa yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanosta vastaavaa toimijaa eli Rikosseuraamuslaitoksen Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimistoa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä motivoi palvelupaikkoja toimimaan palvelupaikkana?
2. Millaisia kokemuksia palvelupaikoilla on yhteydenpidosta Rikosseuraamuslaitoksen kanssa?
3. Minkälaisia kehittämis ehdotuksia palvelupaikoilla on yhteistyön kehittämiseksi Rikosseuraamuslaitoksen kanssa?

5.2 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus eli kvalitatiivinen tutkimus etsii löydöksiä. Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on tutkittavan ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinnan antaminen. Laadullisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, kuinka ihmiset kokevat ja näkevät ilmiön. (Kananen, 2017, ss. 32—36) Yksi laadullisen tutkimuksen ominaispiirteistä on asianosaisten omien merkitysten ja tulkintojen korostaminen. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään ihmisten toiminnassa oleviin merkityksiin ja heidän kokemuksilleen antamiin merkityksiin. Nämä ihmiset, joiden kokemuksia tai toimintaa tutkitaan, ovat keskiössä näiden merkitysten ymmärtämisessä. Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on kuvata tutkittavien ihmisten kokemuksia ja näkemyksiä, ei selittää heidän kokemuksiaan tai näkemyksiään ulkopuolelta käsin. (Juhila, n.d.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuulla palvelupaikkojen näkemyksiä heidän motivaatiotekijöistään toimia yhdyskuntapalvelupaikkana, Rikosseuraamuslaitoksen ja palvelupaikkojen välisestä yhteydenpidosta sekä kuulla palvelupaikkojen mahdollisia kehittämis ehdotuksia palvelupaikkatoiminnan kehittämiseksi.

5.3 Aineistonhankinta ja aineiston analysointi

Kyselytutkimus on tärkeä tapa kerätä ja tarkastella tietoa erilaisista ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Kyselytutkimuksessa tutkija esittää vastaajalle kysymyksiä kyselylomakkeen avulla ja välityksellä ja tällöin kyselylomakkeen tulee toimia ilman haastattelijan apua. (Vehkalahti, 2008)

Aineisto kerättiin Kanta-Hämeen alueella toimivilta yhdyskuntapalvelupaikoilta kyselylomakkeen muodossa 31.12.2022 mennessä. Kysely tehtiin sähköisesti Webropol-kyselynä ja kysely lähetettiin viidellekymmenelleneljälle (54) yhdyskuntapalvelupaikan yhdyshenkilölle. Päädyin kyselyyn aineistonhankinnan keinona, sillä Kanta-Häme on alueena suuri sekä palvelupaikkoja alueella on monia. Kysely on mahdollista lähettää sähköisesti ja vastaajilla on mahdollisuus vastata kyselyyn itselleen sopivana aikana. Jotta vastaukset olisivat relevantteja tutkimukseen nähden, kyselyn kysymykset tuli miettiä tarkkaan. Kysely oli puolistrukturoitu kysely ja kyselyn sisältö oli sama kaikille palvelupaikoille ja sisälsi paljon avoimia kysymyksiä. Tutkimuksessa tutkittiin palvelupaikkojen kokemuksia ja kuultiin palvelupaikoilta tulevia ajatuksia. Kyselyssä esitettiin avoimia kysymyksiä palvelupaikkojen kokemuksista ja yhteistyöstä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Avoimet kysymykset antoivat vastaajille mahdollisuuden kertoa omin sanoin vastaukset kyselyssä esitettyihin kysymyksiin. Kysely lähetettiin palvelupaikoille, jotka toimivat yhteistyössä Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston Hämeenlinnan toimipaikan kanssa. Tämä kattaa Kanta-Hämeen alueella toimivat yhdyskuntapalvelupaikat. Kysely lähetettiin sillä hetkellä aktiivisesti toimiville Kanta-Hämeen alueella oleville palvelupaikoille.

Kyselyn kohderyhmää, eli palvelupaikkoja, lähestyttiin saatekirjeellä, joka lähetettiin palvelupaikan yhteyshenkilölle sähköpostitse. Saatekirje kertoo vastaajalle tutkimuksen perustiedot, kuten mitä tutkitaan, kuka tutkii, kuinka vastaajat ovat valikoituneet ja mihin tutkimustuloksia tullaan käyttämään. Saatekirjeen tulee olla motivoiva ja kertoa selkeästi, miksi heidän vastauksensa on tärkeä. (Vehkalahti, 2008)

Kyselyn onnistuminen edellyttää, että tutkija on ottanut huomioon vastaajien ajan, halun ja taidot vastata kyselyyn. Kyselylomakkeen tulee olla yksinkertainen ja selkeä. Kyselyyn

vastaaminen ei saa viedä vastaajilta liikaa aikaa. Kyselyssä tulee huomioida tutkimuseettisyyden toteutuminen. (KvantiMOTV, 2010) Kysely toteutettiin niin, ettei palvelupaikkaa pystytä yksilöimään. Kyselyssä kysyttiin kysymyksiä, joilla tuloksissa voitiin kuvata, minkä luontoisia palvelupaikkoja Kanta-Hämeen alueella on. Kyselylomake, jolla opinnäytetyön aineisto kerättiin, painottui avoimiin kysymyksiin, joilla etsitään laadullista tietoa. Webropol-ohjelmalla toteutetussa kyselyssä vastaukset ovat sähköisessä muodossa ja siten helpommin analysoitavissa.

Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin menetelmin. Kyselylomakkeella saatava aineisto pelkistetään, ryhmitellään ja siitä luodaan teoreettiset käsitteet. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee vaiheittain. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 108)

Kuva 1. Aineiston analysointiprosessi sisällönanalyysin menetelmin

Aineiston pelkistämisessä eli redusoinnissa analysoitava informaatio, eli kyselylomakkeella tuotettu materiaali, pelkistetään siten, että aineistosta karsitaan pois kaikki tutkimukselle epäolennainen. Pelkistäminen voi olla informaation tiivistämistä tai materiaalin pilkkomista pienempiin osiin. Aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä, jonka perusteella aineistoa pelkistetään vastaamaan tutkimustehtävää. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 109)

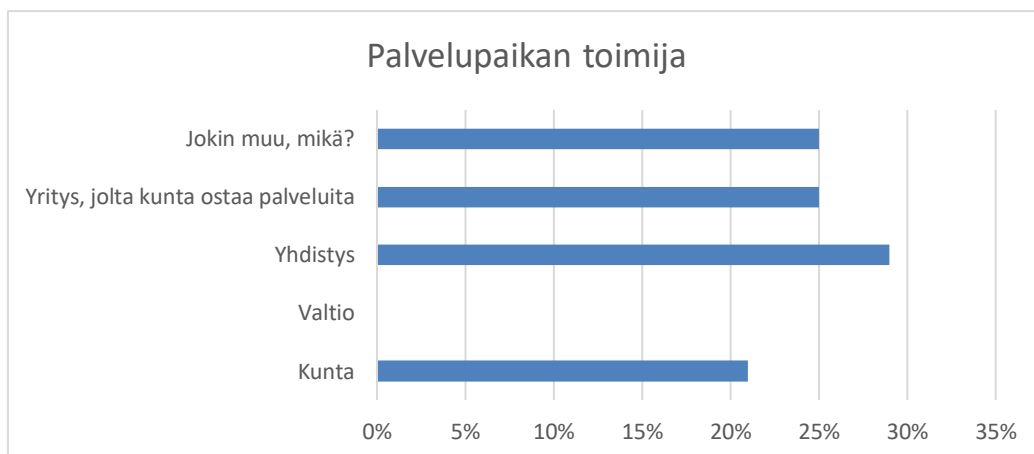
6 Opinnäytetyön tulokset

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyön aineiston pohjalta löytämiäni tuloksia. Kyselyssä kysyttiin yhdyskuntapalvelupaikkoihin liittyviä yleisiä kysymyksiä, joista saadaan selville

Kanta-Hämeen alueella olevien palvelupaikkojen sektori sekä kuinka pitkään palvelupaikat olivat toimineen palvelupaikkoina. Tämä tieto kerättiin antamaan opinnäytetyölle taustaa nykyisistä palvelupaikoista. Kysely lähetettiin yhteensä viidellekymmenelle neljälle (54) yhdyskuntapalvelupaikalle ja kyselyyn vastasi kaksikymmentäkahdeksan (28) yhdyskuntapalvelupaikkojen edustajaa. Kyselyn vastausprosentiksi kertyi 51,8 %.

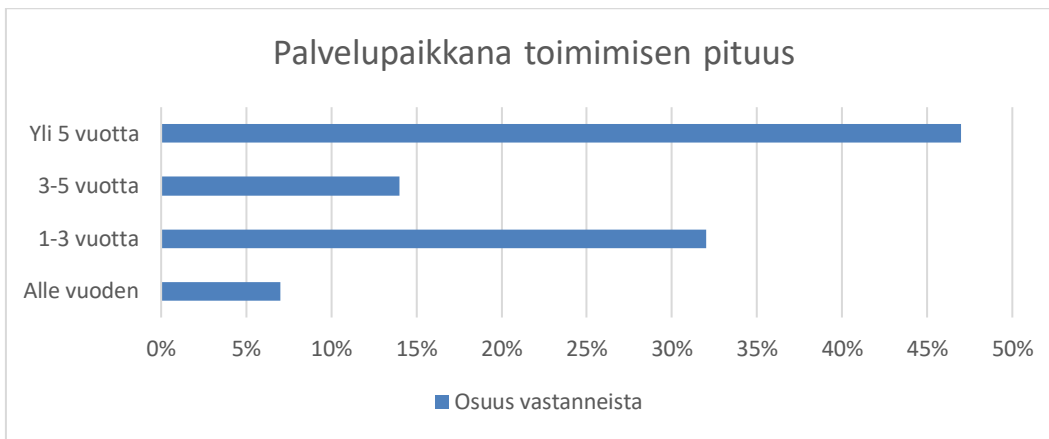
Kyselyyn vastanneista palvelupaikoista 21 % oli kunnan toimijoita. Yrityksiä, jolta kunta ostaa palveluita oli kyselyyn vastanneista 25 %. Yhdistyksiä kyselyyn vastanneista palvelupaikoista oli yhteensä 29 %. Valtion toimijana ei ollut kyselyyn vastanneista yksikään palvelupaikka. Johonkin muuhun kategoriaan luokitteli yhteensä 25 % kyselyyn vastanneista palvelupaikoista. Nämä palvelupaikat olivat pääosin seurakuntia. (Kuva 2.)

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden palvelupaikkojen toimijat

Kyselyyn vastanneista palvelupaikoista 7 % oli toiminut palvelupaikkana alle vuoden. 1–3 vuotta palvelupaikkana oli toiminut 32 % kyselyyn vastanneista palvelupaikoista. 3–5 vuotta oli toiminut 14 % ja yli viisi vuotta oli toiminut 47 % kyselyyn vastanneista palvelupaikoista. (Kuva 3.)

Kuva 3. Palvelupaikkana toimimisen pituus

6.1 Motivaatiotekijät palvelupaikkana toimimiseen

Kyselyssä kysyttiin yhdyskuntapalvelupaikkojen motivaatiosta toimia palvelupaikkana kyselylomakkeen kysymyksessä 4 (Liite 2). Kysymys oli ”Mitkä asiat motivoivat teitä toimimaan yhdyskuntapalvelupaikkana?”. Vastauksia kysymyksiin tuli yhteensä 28 kappaletta. Kysymys oli avoin, jotta vastaajilla on mahdollisuus kuvata motivaatiotaan haluamallaan tavalla. Vastaukset jakautuivat kolmeen kategoriaan, yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, resurssiin sekä avun antoon. Kategoriaan yhteiskunnallinen vaikuttaminen vastauksia kertyi yksitoista (11) kappaletta, resurssiin kymmenen (10) kappaletta ja avun antoon kuusi (6) kappaletta. Joissakin vastauksissa kuvattiin enemmän kuin yhteen kategoriaan kuvattuja motivaatiotekijöitä. Yhteensä neljä (4) vastausta jäi analysoinnin ulkopuolelle, koska vastaukset eivät vastanneet kysymykseen. Vastaukset kategorisoitiin lukemalla motivaatioon liittyvän kysymyksen (kysymys 4.) vastaukset useampaan kertaan ja etsimällä toistuvia teemoja. Toistuvat asiat yhdistettiin ja niistä muodostui kolme eri kategoriaa. Vastauksissa tuli ilmi myös se, että vastaajat mainitsivat usein enemmän kuin yhden kategorian motivaatioon palvelupaikkana toimimisesta.

Isoimmaksi kategoriaksi motivaatiotekijöistä tulosten mukaan muodotui yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Moni palvelupaikka koki, että on tärkeää mahdollistaa rikoksesta tuomitulle mahdollisuus suorittaa rangaistus yhdyskuntapalveluna. Vastauksissa käy ilmi, että palvelupaikat näkevät asian yhteiskunnallisen vaikuttamisen yhteiskunnalliselta tasolta mutta myös yksilön tasolta.

Mahdollistaminen tehdyn rikoksen sovittamiseen yleishyödyllisenä työnä.

Rangaistuksen saaneelle mahdollisuus suorittaa rangaistus yhdyskuntapalveluna

Suorittamalla yhdyskuntapalvelua meillä hänen panoksensa tulee välittömästi näkymään veronmaksajille

Helpottamaan rikkeen suorittajan olemista yhteiskunnan jäsenenä ja palaamaan suorittamisen jälkeen takaisin helposti normaaliin.

yhteiskunnallisesti tärkeää tekemistä tuomiota suorittavalle

Toiseksi suurimmaksi kategoriaksi muodostui resurssi. Yhdyskuntapalvelu on kaksisuuntainen tie, jossa kumpikin osapuoli saa vastineen. Palvelupaikoille tärkeää oli myös saada apua ja lisäkäsiä omaan työhönsä.

saada apua tänne

työvoiman tarve

Aina on jotakin sellaista tehtävää johon kenelläkään ei tahdo aika riittää

Tarvitsemme päivittäin työntekijöitä tilojemme ylläpitämiseen

Avun antaminen tuomitulle koettiin tärkeäksi vastausten perusteella. Halu auttaa rikoksesta tuomittuja heidän muutosprosessissaan sekä eteenpäin menemisessä käy ilmi vastauksista. Yhdyskuntapalvelun suorittaminen nähtiin myös käytännöllisenä osana muutosprosessia, tuomalla tuomitun arkeen rytmiä.

Mahdollisuus antaa vertaistukea ja apua elämään

Halua auttaa ko henkilöitä pääsemään elämässä eteenpäin. Halu tukea heidän raittiutta

ihmisten tukeminen uuteen alkuun

meillä oleminen saattaa hyvinkin rytmittää palveluksessa olevan päivää ja tuoda vuorokausirytmiiä elämään

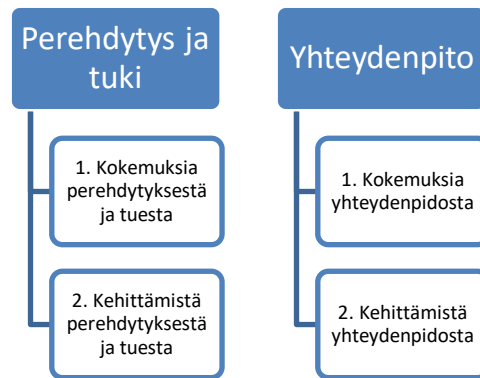
Mahdollisuus vaikuttaa suoraan ihmisen muutostilanteeseen.

6.2 Palvelupaikkojen kokemus yhteistyöstä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa

Kysymyksessä 6 kysyttiin palvelupaikkojen näkemyksiä siitä, kuinka parantaa Rikosseuraamuslaitoksen antamaa perehdytystä ja tukea palvelupaikoille. Kysymyksellä 10 pyrittiin saamaan tietoa palvelupaikoilta siitä, kuinka yhteydenpitoa Rikosseuraamuslaitoksen ja palvelupaikkojen välillä tulisi parantaa. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, jotta vastaajilla olisi mahdollisuus vastata kysymyksiin omin sanoin. Vastauksista huomasi, että teemat perehdytys, tuki ja yhteydenpito sekoittuivat ja ne tuli analysoida yhteisesti. Kysymyksiin 6 ja 10 vastauksia kertyi yhteensä viisikymmentäkuusi (56), joista yksitoista (11) jäi analysoinnin ulkopuolelle. Analysoinnin jälkeen, kategoriaan perehdytys ja tuki löytyi vastauksia yhteensä kuusitoista (16) ja kategoriaan yhteydenpito vastauksia löytyi kolmekymmentäyksi (31). Saman vastaajan vastauksessa saattoi ilmetä kumpaankin kategoriaan liittyvää tietoa.

Kumpikin kategoria analysoitiin uudelleen alaluokkien löytämiseksi. Kategoriaan perehdytys ja tuki löytyi analysoinnin jälkeen kaksi (2) alaluokkaa, kokemukset perehdytyksestä ja tuesta sekä kehittämistä perehdytyksessä ja tuessa. Samoin kategoriaan yhteydenpito löytyi alaluokat kokemukset yhteydenpidosta sekä kehittämistä yhteydenpidossa (Kuva 4). Perehdytyksen ja tuen 1. alaluokkaan löytyi yhteensä seitsemän (7) vastausta ja 2. alaluokkaan yhdeksän (9) vastausta. Yhteydenpidon 1. alaluokkaan löytyi yhteensä neljätoista (14) vastausta ja 2. alaluokkaan kuusitoista (16) vastausta.

Kuva 4. Perehdytyksen ja tuen sekä yhteydenpidon alaluokat

Osa vastaajista koki saaneensa tarvittavan perehdytyksen sekä tuen palvelupaikkana toimimiseen.

Olemme olleet tyytyväisiä, on voinut tarv. kysyä neuvoa

Ei ole kertaakaan ollut mitään ongelmia. Kaikki sujunut hyvin

Saimme kaiken tarvittavan tiedon ja tuen.

Perehdytys on ollut riittävää

Yhteydenpitoon vastaajista osa oli tyytyväisiä ja koki, että yhteydenpitotavat ovat riittäviä.

Käytännön asiat on sovittu tapaamisessa ennen suorittamisen alkua

Puhelimitse ja sähköpostitse tapahtuva yhteydenpito sujuvaa

Yhteydenpito toimi hyvin

Ihan hyvin toimii tarvittaessa

Puhelimitse yhteys sekä mielellään silloin tällöin paikan päällä tapaaminen

6.3 Yhteistyön kehittäminen

Palvelupaikat antoivat vastauksissaan selkeästi ilmi tarvetta kehittää yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa sekä tarvetta perehdyttämisen kehittämiseksi. Vastauksissa palvelupaikat antoivat monenlaisia kehitysideoita yhteistyön parantamiseksi ja vastaajat toivat samankaltaisia kehitysehdotuksia esille.

Palvelupaikoilla nousi vastauksissa vahvasti esiin tarve koulutuksille ja perehdytykselle. Perehdytyksen ja tuen 2. alaluokkaan (Kuva 4, s.18) luokittui yhdeksän (9) vastausta, joista viisi (5) koski koulutuksen tarvetta. Perehdytyksessä toivottiin avoimuutta ja esimerkkejä siitä, kuinka toimia missäkin tilanteessa ja minkälaisia haasteita palvelupaikka voi kohdata yhdyskuntapalvelun aikana.

vuosittainen koulutussessio

Palvelupaikkojen henkilöstölle suunnattua koulutusta

Vuosittainen muutaman tunnin koulutustapaaminen perusasioista

Kerrotaan riittävästi mitä meiltä vaaditaan ja miten meidän tulee missäkin tilanteessa toimia.

Toivoisin konkreettista pientä perehdytystä siihen, millaisia haasteita voi tulla vastaan

Yhteydenpidon kehittämiseksi toivottiin avoimuutta haasteissa, joita palvelupaikka voi kohdata.

Mahdollisista haasteista tulisi kertoa suoraan

Palvelupaikat kokivat myös, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet käyvät liian harvoin palvelupaikoilla. Vastauksissa toivottiin, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet kävisivät tutustumassa yksiköihin sekä kertomassa yhdyskuntapalvelutoiminnasta.

Juuri näitä paikalla käyntejä voisi olla ex tempore

Käyntejä tulisi lisätä

satunnaiset käynnit työpaikalla

Sähköpostin lisäksi olisi kiva, kun rikosseuraamuslaitokselta tulisi virkamies käymään aina välillä

Heidän olisi hyvä jalkautua yksiköihin kertomaan toiminnastaan ja tutustumaan yksiköihin

Vastauksissa toivottiin myös yleisten asioiden tiedottamista muun muassa sähköpostitse.

Tiedottamista yleisistä asioista sähköpostitse

Olisi mukava tietää yleisesti palvelupaikan paikkakunnan tilanteesta

Aktiivisuutta yleisestä tiedottamisesta

Moni vastaaja nosti esiin myös loppukeskustelun tarpeen yhdyskuntapalvelun suorittamisen päätteeksi.

loppukeskustelu tai loppujuttu

loppukeskustelut

loppuviestiä tai palautekyselyä

7 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli tutkia, mitkä asiat motivoivat Kanta-Hämeessä toimivia palvelupaikkoja toimimaan palvelupaikkoina ja kuulla palvelupaikkojen kokemuksia ja kehitysehdotuksia yhteistyön parantamiseksi tulevaisuudessa. Tulokset osoittavat, että

palvelupaikkoja motivoi pääasiassa yhdyskuntapalvelun suorittamisen mahdollistamisen yhteiskunnallinen vaikutus, lisäresurssien saaminen sekä tuomitun auttaminen elämässä eteenpäin. Motivaatiotekijöistä muodostuneista kategorioista suurimmaksi muotoutui yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Palvelupaikat näkivät yhdyskuntapalvelutoiminnan palvelevan yhteiskuntaa suoraan rikoksesta tuomitun työpanoksella sekä pitämällä tuomitun osallisena yhteiskunnan jäsenenä. Toiseksi suurimmaksi kategoriaksi kehittyi resurssi eli palvelupaikalle saatava lisätyövoima. Yhdyskuntapalvelu perustuu ajatukselle, jossa palvelupaikka saa tuomitun työpanoksen sillä hinnalla, että he mahdollistavat tuomitun yhdyskuntapalvelun suorittamisen. Tuomitun auttaminen muodosti kolmannen kategorian palvelupaikkojen motivaatiolle toimia palvelupaikkana. Palvelupaikat kokivat tärkeäksi auttaa tuomittua elämässään eteenpäin ja tarjota vertaistukea sekä rytmiä arkeen.

Kansalaisyhteiskunnalla tarkoitetaan toimintaa sekä palveluja, joita kansalaiset järjestävät vapaaehtoisesti itselleen ja muille. Keskeisin ajatus kansalaisyhteiskunnassa on se, ettei toiminta suuntaa vain itseen vaan yleiseen hyvään. Ihmiset osallistuvat kansalaisyhteiskunnan toimintaan, koska he haluavat vaikuttaa asioihin, osallistua, oppia uutta sekä auttaa. (Harju, 2020) Opinnäytetyöstä saadut vastaukset Kanta-Hämeessä toimivien palvelupaikkojen motivaatiotekijöistä toimia palvelupaikkana antavat kuvaa siitä, kuinka suuri merkitys kansalaisyhteiskunnalla on, jotta tuomittu pystyy suorittamaan tuomion yhdyskuntapalveluna. Kansalaisyhteiskunnalla on vapaus valita asioita, joita he tekevät ja yhdyskuntapalvelutoiminta on osa sitä toimintaa, jonka moni toimija on valinnut.

Tutkimuksessa palvelupaikat osoittivat tyytyväisyyttä yhteydenpitoon Rikosseuraamuslaitoksen kanssa mutta toivat esiin tarvetta kehittää yhteistyötä. Palvelupaikat kokivat koulutuksen tarvetta ja toivat esiin ehdotuksen esimerkiksi vuosittaisesta koulutustilaisuudesta. Vastauksissa ilmeni myös palvelupaikkojen toive siitä, että Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet kävisivät useammin palvelupaikoilla. Palvelupaikat toivoivat vastausten perusteella enemmän tiedottamista yleisistä asioista sähköpostitse. Kokemus yhteydenpidosta Rikosseuraamuslaitoksen ja yhdyskuntapalvelupaikkojen välillä koettiin palvelupaikkojen tuomista vastauksista päätellen toimivaksi. Palvelupaikat toivat esiin halun saada enemmän tiedottamista yleisistä asioista sähköpostitse sekä virkamiesten käyntejä palvelupaikoilla.

8 Opinnäytetyön eettisyys ja kestävyys

Opinnäytetyöprosessissa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuksessa on noudatettu rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä tulosten esittämisessä. Nämä ovat tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, jota tutkimuksessa tulee noudattaa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023) Opinnäytetyön aineisto kerättiin käyttäen sähköistä Webropol-kyselyä, joka lähetettiin saatekirjeen (Liite 2) kera vastaajille ja vastaajat saivat itse päättää, osallistuvatko tutkimukseen vai jättävätkö osallistumatta. Saatekirjeessä sekä kyselyn alussa esiteltiin opinnäytetyön aihe ja kerrottiin, että vastauksia käytetään opinnäytetyön aineistona sekä opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää Rikosseuraamuslaitoksen ja palvelupaikkojen välisen yhteistyön kehittämiseen. Aineistoa on käsitelty ja säilytetty aineistonhallintasuunnitelmaa (Liite 1) noudattaen.

Koska olin töissä opinnäytetyöprosessin aikana Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimistossa, jouduin miettimään oman asemani vaikutusta opinnäytetyön tutkimuksen tuloksiin. Asemassani uutena ohjaajana en koe, että asemani vaikutti opinnäytetyön tuloksiin millään tavalla. Ohjaajana Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimistossa olin jo luonut käsityksen Kanta-Hämeen alueella aktiivisesti toimivista palvelupaikoista, mikä helpotti kyselyn toteuttamisen suunnittelua. Työssäni pystyin myös keskustelemaan muiden työntekijöiden kanssa erilaisista ideoista opinnäytetyön toteuttamiseksi mutta säilyttäen oman alkuperäisen mielenkiintoni palvelupaikkojen motivaatiotekijöihin, yhteydenpidon kokemuksiin sekä palvelupaikkalähtöisiin kehittämisideoihin.

9 Pohdinta

Opinnäytetyö muotoutui prosessin aikana moneen kertaan, mutta ydinajatus opinnäytetyön tarkoituksesta säilyi koko prosessin ajan samana ja vahvistui vastausten analysoinnin aikana. Lähdin opinnäytetyöprosessiin uteliaasti pohtien sitä, mikä palvelupaikkoja motivoi toimintaan ja kuinka Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston yhteistyötä palvelupaikkojen kanssa voisi parantaa niin, että yhteistyö kantaisi pitkälle. Yhdyskuntapalvelun suorittamisen onnistuminen vaatii yhteistyötä tuomitun, palvelupaikan sekä Rikosseuraamuslaitoksen

välillä. Yhteistyön toimivuus palvelupaikan ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä edesauttaa tuomitun suoriutumista yhdyskuntapalvelusta ja voi luoda pitkän ja aktiivisen yhteistyökumppanuuden Rikosseuraamuslaitoksen ja palvelupaikan välille.

Suunnitelmavaiheessa pohdimme yhdessä Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston Hämeenlinnan toimiston työntekijöiden kanssa sitä, kuinka monelle palvelupaikalle kysely lähetetään. Keskustellessani asiasta työntekijöiden kanssa päätin, että kysely lähetetään kaikille toiminnassa oleville palvelupaikoille Kanta-Hämeen alueella. Sähköiseen kyselylomakkeeseen aineistonhankintavälineenä päädyin, koska Kanta-Häme on alueena laaja ja palvelupaikat vaihtelevat arkisin auki olevista viikonloppupainotteisiin, joten katsoin sähköisen kyselylomakkeen olevan järkevin tapa toteuttaa aineiston hankinta niin, että vastaajille koituisi vähiten haittaa tutkimukseen osallistumisesta. Yhteystiedot palvelupaikoille sain Rikosseuraamuslaitoksen käyttämästä asiakastietojärjestelmästä, Rotista. Asiakastietojärjestelmässä ei pystynyt rajaamaan alueeksi Kanta-Hämettä vaan palvelupaikat tuli etsiä yksitellen kunta kerrallaan. Inhimillinen virhe tapahtui ja valitettavasti Janakkalan kunnan palvelupaikkojen yhteystiedot jäivät saamatta ja täten kysely ei päätynyt Janakkalan palvelupaikoille. Kyselyn vastauksia analysoidessa tuli kuitenkin ajatus, olisiko aineistoa kuitenkin saanut paremmin ja korrektimmin jollain muulla aineistonhankintamenetelmällä, kuten esimerkiksi puolistrukturoituna ryhmähaastatteluna.

Opinnäytetyössä ilmi tulleet kehitysehdotukset palvelupaikoilta tulisi mielestäni ottaa huomioon tulevaisuuden yhteistyötä suunnitellessa. Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto voisi tulosten perusteella kehittää jonkinlaisen strukturoidun ja suunnitellun koulutuksen tai perehdytystilaisuuden uusille yhdyskuntapalvelupaikoille. Palvelupaikkatoiminnassa mukana oleville palvelupaikoille voisi olla hyödyksi pitää yhteinen tapaaminen yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijöiden kanssa säännöllisin väliajoin, jossa yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijät voisivat informoida yhteisesti muutoksista tai muista ajankohtaisista asioista, jotka voivat vaikuttaa yhdyskuntapalvelun suorittamiseen. Yhteisessä palaverissa palvelupaikat voisivat myös kysyä ja keskustella heitä koskevista asioista yhteisesti. Jatkotutkimuksena aiheeseen liittyen voisi olla kehittämisen opinnäytetyö, joka tuottaisi perehdytyksen tarkastuslistan, jota työntekijät voisivat käyttää perehdyttäessään uutta palvelupaikkaa palvelupaikkatoimintaan. Nykyisin Hämeen

yhdyskuntaseuraamustoimistolla työntekijä perehdyttää itsenäisesti palvelupaikat, joiden kanssa tekee palvelupaikkasopimukset. Perehdytyksen tarkastuslistan avulla palvelupaikkojen ensiperehdytys yhtenäistäisi työntekijöiden tapaa perehdyttää ja varmistaisi, että palvelupaikka saisi kaikki tarvittavat tiedot palvelupaikkana toimimiseen.

Lähteet

- Eloranta, L. (2012). *Yhdysenkilöiden kokemuksia kuntouttavan työtoiminnan sekä yhdyskuntapalvelun suorittajista*. Noudettu osoitteesta <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201205117816>
- Harju, A. (5.11.2020). *Suomalainen kansalaisyhteiskunta*. Kansalaisfoorumi. Haettu 6.4.2023 osoitteesta <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/suomalainen-kansalaisyhteiskunta/>
- Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto. (n.d.). *Rikosseuraamuslaitoksen Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto – Perehdytyspaketti palvelupaikoille*. Sisäinen ohjeistus.
- Juhila, K. (n.d.). *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Haettu 27.10.2022 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. JAMK.
- Laki Rikosseuraamuslaitoksesta 221/2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220221>
- Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (400/2015) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150400#O1L1P2>
- Linderborg, H. (2003). Yhdyskuntapalvelu rangaistuksena. *Yhteiskuntapolitiikka-YP 68(1)*, 34-47 Haettu 17.5.2023 osoitteesta <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209116879>
- Mustajoki, O. (2004). Yhdyskuntapalvelu rangaistuslajina. Teoksessa R. Lahti & T. Ojala (toim.), *Rikosoikeuden uudistuneet yleiset opit 2004* (ss. 367–383). Helsingin hovioikeus.
- Nivala, E. (12.4.2021). *Osallisuus sosiaalipedagogisin silmin*. Haettu 22.5.2023 osoitteesta <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/osallisuus-sosiaalipedagogisin-silmin/>
- Rikosseuraamuslaitos. (1.4.2020a). *Rikosseuraamuslaitos*. Haettu 22.5.2023 osoitteesta <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos.html>
- Rikosseuraamuslaitos. (22.10.2020b). *Yhdyskuntapalvelu*. Haettu 22.5.2023 osoitteesta <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset/yhdyskuntapalvelu.html>

- Rikosseuraamuslaitos. (13.1.2023a). *Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, Hämeenlinnan toimipaikka*. Haettu 17.5.2023 osoitteesta
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjyhteystiedot/yhdyskuntaseuraamustoimistot/hameenlinnanyhdyskuntaseuraamustoimisto.html>
- Rikosseuraamuslaitos. (13.1.2023b). *Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto, Lahden toimipaikka*. Haettu 17.5.2023 osoitteesta
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjyhteystiedot/yhdyskuntaseuraamustoimistot/lahdenyhdyskuntaseuraamustoimisto.html>
- Rikosseuraamuslaitos. (1.9.2022). YKS-asiakkaat kuukausitilasto 1.9.2022.
Yhdyskuntaseuraamusasiakkaat 1.9.2022. Rikosseuraamuslaitoksen sisäinen tiedote. Suomi.fi. (5.8.2021). *Yhdyskuntapalvelu*. Haettu 22.5.2023 osoitteesta
<https://www.suomi.fi/palvelut/yhdyskuntapalvelu-rikosseuraamuslaitos/4f0a5823-f505-43e1-a8d8-951f395fb657>
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- THL. (29.10.2020). *Osallisuuden edistäminen*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 22.5.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (12.4.2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö*. Haettu 22.5.2023 osoitteesta <https://tenk.fi/fi/tiedetilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vehkalahti, K. (2008). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- KvantiMOTV. (2010). *Kyselylomakkeen laatiminen*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 17.5.2023 osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>

Liite 1. Aineistonhallinnan suunnitelma

Opinnäytetyön nimi: ”Mahdollistaminen tehdyn rikoksen sovittamiseen yleishyödyllisenä työnä” Kanta-Hämeessä toimivien yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemuksia palvelupaikkana toimimisesta

Opinnäytetyön tekijä: Pinja Pärssinen

Aineiston hankinnan menetelmät ja aineiston muodot

Aineisto opinnäytetyöhön kerätään sähköisesti Webropol-kyselylomakkeen muodossa Kanta-Hämeen alueella toimivilta yhdyskuntapalvelupaikoilta. Kyselylomake on sähköisessä muodossa, joka lähetetään palvelupaikkojen yhteyshenkilöiden sähköpostiin saatekirjeen kanssa. Saatekirjeessä tullaan kertomaan opinnäytetyön tarkoitus ja yhteyshenkilö, mikäli kyselyyn vastaaminen epäilyttää tai vastaajalla herää kysymyksiä kyselystä. Vastaukset kyselyssä ovat anonyymeja. Opinnäytetyössä ei kerätä henkilötietoja eikä arkaluontoisia tietoja.

Aineiston säilytys

Opinnäytetyön aineisto säilytetään opinnäytetyön tekijän omalla henkilökohtaisella P-aseamalla johon muilla ei ole pääsyä. Opinnäytetyön aineistoa voidaan opinnäytetyön tekovaiheessa näyttää opinnäytetyön ohjaavalle opettajalle Tuomas Tammiselle.

Aineiston käsittely opinnäytetyön jälkeen

Opinnäytetyössä kerättyä aineistoa voidaan käyttää vain tässä opinnäytetyössä. Aineistoa tullaan säilyttämään tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen niin, ettei aineistoa pääse näkemään kukaan muu kuin opinnäytetyön toteuttaja. Aineistoa tullaan säilyttämään yksi vuosi opinnäytetyön hyväksymispäivästä, jonka jälkeen aineisto tuhoetaan.

Liite 2. Kyselylomake

Yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemuksia palvelupaikkana toimimisesta

Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tämä kyselylomake on tarkoitettu yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemusten tutkimiseen. Kysely on osa Hämeen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijan, Pinja Pärssinen, opinnäytetyön aineistonkeruuta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Rikosseuraamuslaitoksen Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston ja Kanta-Hämeessä toimivien yhdyskuntapalvelupaikkojen välistä yhteistyötä ja kuulla palvelupaikkojen ajatuksia yhteistyön kehittämiseksi. Opinnäytetyön tilaajana toimii Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää parantamaan Rikosseuraamuslaitoksen ja yhdyskuntapalvelupaikkojen välistä yhteistyötä.

Kyselyyn vastaamiseen kannattaa varata noin 5-15 minuuttia. Jokainen vastaus on tärkeä. Vastaukset käsitellään anonyymisti eikä palvelupaikkoja yksilöiviä tietoja kerätä.

Vastauksia säilytetään vuosi, jonka jälkeen ne hävitetään. Mikäli sinulla on kysyttävää kyselyyn liittyen, otathan yhteyttä sähköpostitse pinja.parsinen@student.hamk.fi.

1. Mihin alla olevista kategorioista luokittelisit palvelupaikkanne? *

- Kunta
- Valtio
- Yhdistys
- Yritys, jolta kunta ostaa palveluita (esim. yksityinen terveydenhuollon tuottaja)
- Jokin muu, mikä? _____

2. Kuinka pitkään olette toimineet yhdyskuntapalvelupaikkana? *

- Alle vuoden
- 1-3 vuotta
- 3-5 vuotta
- yli 5 vuotta

3. Kuinka monta yhdyskuntapalvelun suorittajaa teillä on ollut sinä aikana, kun olette toimineet palvelupaikkana? *

4. Mitkä asiat motivoivat teitä toimimaan yhdyskuntapalvelupaikkana? *

5. Oletteko kokeneet saaneenne tarpeeksi perehdytystä tai tukea palvelupaikkana toimimiseen? *

- Kyllä
 Ei

6. Millä tavoin teidän mielestänne Rikosseuraamuslaitos voisi parantaa yhdyskuntapalvelupaikoille annettavaa perehdytystä ja tukea? *

7. Kuinka paljon yhteydenpitoa koette olevan teidän ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä? *

8. Koetteko yhteydenpidon Rikosseuraamuslaitoksen kanssa sujuvana? *

- Kyllä
 Ei

9. Minkälaista yhteydenpitoa toivotte Rikosseuraamuslaitoksen kanssa? *

- Puhelimitse
 Sähköpostitse
 Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen käyntejä palvelupaikalla

10. Millä tavoin teidän mielestänne yhteydenpitoa palvelupaikan ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä voisi parantaa? *

Liite 3. Saatekirje

Hei!

Olen Pinja Pärssinen ja opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa sosionomiksi. Teen opinnäytetyötä ja tavoitteeni on tutkia Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa Kanta-Hämeessä yhteistyötä tekevien yhdyskuntapalvelupaikkojen kokemuksia palvelupaikkana toimimisesta sekä kuulla yhdyskuntapalvelupaikkojen ajatuksia yhteistyön kehittämiseksi. Opinnäytetyön tilaajana toimii Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää Rikosseuraamuslaitoksen sekä yhdyskuntapalvelupaikkojen välisen yhteistyön kehittämiseksi. Kyselyyn vastaamiseen kannattaa varata 5-15 minuuttia. Kyselyssä ei kysytä yhdyskuntapalvelupaikkaa yksilöiviä tietoja ja vastaukset käsitellään anonyymisti. Kyselyn vastauksia säilytetään vuosi, jonka jälkeen ne hävitetään.

Kysely on auki **2.12.22** saakka. Mikäli sinulla herää kysymyksiä kyselyyn liittyen, otathan yhteyttä sähköpostiini **pinja.parssinen@student.hamk.fi**. Mikäli toimipaikkanne ei toimi yhteistyössä Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa, voit jättää vastaamatta kyselyyn.